תרומתם של משתנים מוטיבציוניים, אישיותיים וקוגניטיביים להיענות לטיפול בסוכרת מסוג 2 בקרב מגזרי אוכלוסייה שונים בישראל: מוסלמים, נוצרים ויהודים

ד"ר אריג' עבדו דרזי | אוניברסיטת אריאל

רקע

סוכרת מסוג 2 היא מחלה כרונית המחייבת היענות מתמשכת להנחיות הטיפול לצורך השגת איזון גליקמי ומניעת סיבוכים. מחקרים מצביעים על כך שגורמים קוגניטיביים, אישיותיים ומוטיבציוניים עשויים להשפיע על ההיענות לטיפול. עם זאת, קיים מידע מוגבל לגבי תרומתם בקרב קבוצות אוכלוסייה שונות בישראל.

מטרות

- לבחון את הקשר בין משתנים מוטיבציוניים, אישיותיים וקוגניטיביים לבין היענות להנחיות הטיפול בקרב חולי סוכרת מסוג 2.
- להשוות בין מוסלמים, נוצרים ויהודים במאפייני ההיענות לטיפול ובגורמים הקשורים אליה.
- לזהות גורמים מרכזיים המסבירים היענות לטיפול ואיזון גליקמי בקרב חולי סוכרת מסוג 2.

מתודולוגיה

עיצוב המחקר

- מחקר כמותי, חתך.

מדגם

- 278 משתתפים.
- 141 חולי סוכרת מסוג 2.
- 137 נבדקים בריאים.
- מוסלמים (n=94), נוצרים (n=101), יהודים (n=83).

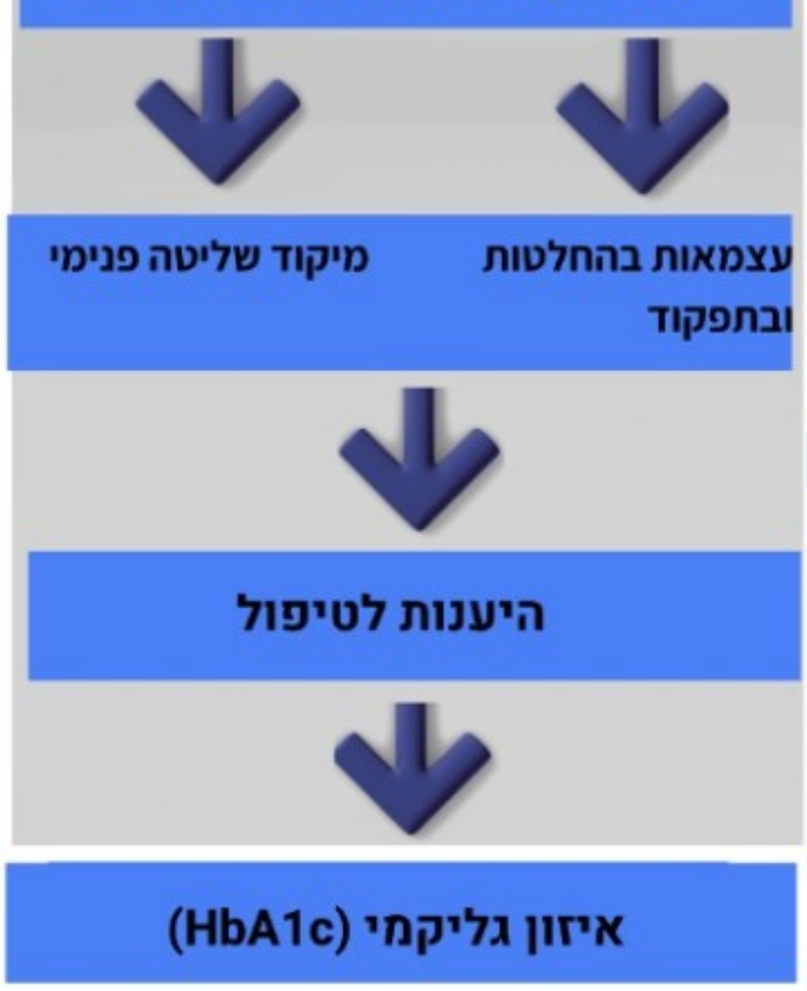
כלי המחקר

- שאלון אוריינטציה קוגניטיבית להיענות לטיפול.
- שאלון היענות לטיפול.
- מדד HbA1c.
- הערכת חומרת המחלה.
- תפקוד קוגניטיבי.
- תפקוד מיני.
- סיבוכי סוכרת.

ניתוח סטטיסטי

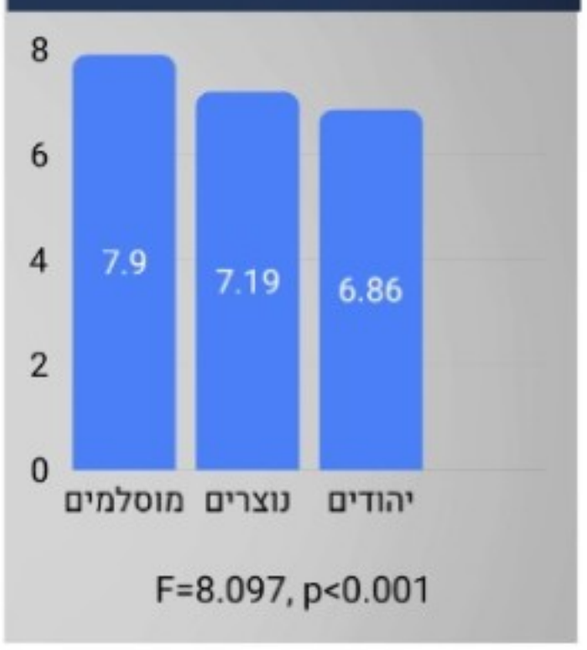
χ^2, מבחני t, ניתוח גורמים (Factor Analysis), ניתוח נתיבים (Path Analysis), תיקון Bonferroni בוצע להשוואות מרובות, ANOVA.

מודל המחקר

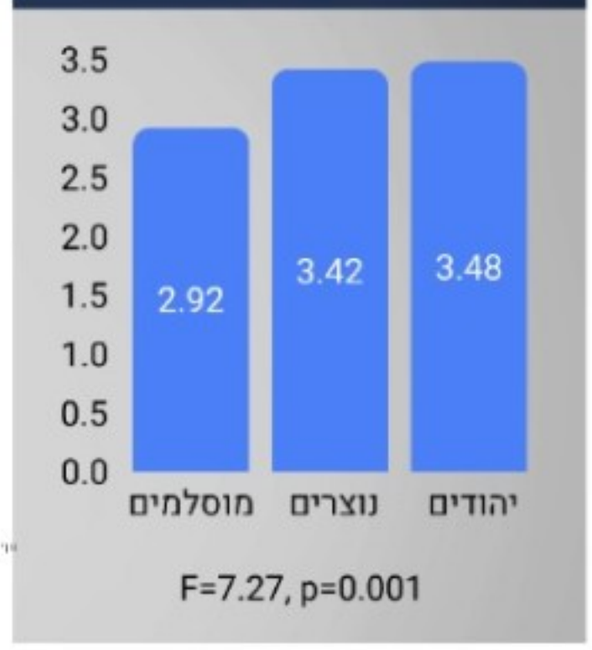
ממצאים

רמות HbA1c לפי קבוצה דתית

F=8.097, p<0.001

הערכת הצוות לדבקות בטיפול

F=7.27, p=0.001

שיעור חולים עם מחלה חמורה (%)

χ^2=12.05, p=0.002

גורמי האוריינטציה הקוגיטיבית להיענות לטיפול

בניתוח פקטוריאלי של שאלון האוריינטציה הקוגניטיבית להיענות לטיפול זוהו שני פקטורים מרכזיים:

- עצמאות בהחלטות ובתפקוד – נטייה לקבל החלטות באופן עצמאי ולנהל את המחלה ללא תלות באחרים.
- מיקוד שליטה פנימי – תפיסה של אחריות אישית ושליטה בהתמודדות עם המחלה.

שני הפקטורים הסבירו יחד 62.45% מהשונות.

מסקנות

- נמצאו קשרים מובהקים בין משתנים קוגניטיביים, אישיותיים ומוטיבציוניים לבין היענות לטיפול.
- זוהו שני גורמים מרכזיים: עצמאות בהחלטות ובתפקוד ו־מיקוד שליטה פנימי.
- נמצאו הבדלים בין מוסלמים, נוצרים ויהודים בהיענות לטיפול ובאיזון הסוכרת.
- הממצאים מדגישים את הצורך בהתערבויות מותאמות תרבותית.

תרומת המחקר

- הרחבת הידע על גורמים קוגניטיביים, אישיותיים ומוטיבציוניים הקשורים להיענות לטיפול בסוכרת מסוג 2.
- זיהוי שני גורמים מרכזיים: עצמאות בהחלטות ובתפקוד ו־מיקוד שליטה פנימי.
- הנחת בסיס לפיתוח התערבויות מותאמות תרבותית בקרב קבוצות אוכלוסייה שונות בישראל.

השלכות קליניות

- זיהוי מוקדם של מטופלים בסיכון להיענות נמוכה לטיפול.
- חיזוק עצמאות המטופל ומיקוד השליטה הפנימי כחלק מההתערבות הטיפולית.
- התאמת תוכניות הדרכה וטיפול למאפיינים תרבותיים של קבוצות אוכלוסייה שונות.